

I. évfolyam. Budapest, 1894. április 1. 7. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI

Dr. RUPP KORNÉL

TANÁR.

Előfizetési ár:

Egész évre	1.60 kr.
Fél évre	— .80 «
Negyed évre	— .40 «

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IX. ker., Imre-utca 9. sz.

Tartalom:

Kossuth Lajos. — Az óra. — Egy tanuló levelei. — Arany János Toldijáról. — Dicsérhető és hasznos-e a fényezés? — Athén, Róma, Jeruzsálem. — A bot. — Gondolatok. — Feladatok. — Különfélék. — Szerkesztői üzenet.

Gondolatok.

A ki nem igyekszik hosszú ideig ifjú lenni, az hamar megvéntül sokáig öreg lesz, de idős ember még sem lesz soha.

Az ifjúság kezdete ábránd és napfény, fentartója munka és józanság, s a vége természetszerűen az idő volna, de rendesen mégis mindig más valami: a saját gyarlóságunk. Innen van, hogy sokszor előbb vége van, mint kellene.

Tanulni könnyü, okulni fájdalmas és nehéz.

Az erős ember tarisznyával indul el, s társzékérrel ér haza: a gyenge eveti utközben még a ruháját is . . . s üres kézzel is alig ér célhoz.

Az igazi önérzet olyan mint a tenger . . . mentől mélyebb annál kevesebbet börzönködik felülről.

Mindig többet higgy annak a barátodnak, a kire valamiért duzzogsz, mint a kítől egyebet sem hallasz, mint azt, hogy mennyire szeret téged.

Ha kevés az időd, told meg . . . egy órával.

A ki győzni akar, ne bizza másra a vezérséget.

Az öröm azért van, hogy meggyógyítsa azokat a sebeket, miket a fájdalom üt szivünkön. És a fájdalom? . . . Hogy legyen miért örülnünk.

Mosdósy Imre.

Feladatok.

1. A kisebb (I. II. oszt.) tanulók dolgozzák fel kibővítve a következő kis mesét: **A kecske és a szamár.** Egyszer egy szamár eledele közé véletlenül egy káposztafej tévedt. A kecske ezt látván, szeretete volna azt megenni, de csak úgy férhetett volna hozzá, ha a szamarat valahogy szép szerével ki tudja az istállóból a jászol elől csalni. Elkezdí módfelett dicsérni, csak azt sajnálja nagyon, hogy a szamár nem tud vágtatni; de, ha meggyőzné őt állítása helytelenségéről, örömmel ismerné el az állatok legremekőbbjének; az istállóajtó nyitva van, ép a legjobb alkalom megmutatni az ellenkezőt. A szamár büszkeségét sérti, hogy lustának nézik s neki iramodik, ki az istállóból torony iránt. A kecskének se kellett több, szépen elfogyasztotta a káposztafejet. Azóta mindig dicséri a szamár gyors lábait, de, hogy a fejét is dicsérné, arról hallgat a krónika.

2. A 3. 4. oszt. tanulók dolgozzák ki a következő tételt: **Az udvariasság.** Tervezete: Mi az udvariasság szó értelmének elemzése; mi az udvariasság? Bizonyos külső becsülésből és előzékenységből eredő szíves viselkedés. Külsőleg nyilvánul, tehát szavakban, arczkifejezésben és taglejtésben. Az udvarias ember nem önző, nem a maga érdekeit tekinti, hanem csupán azért udvarias, mivel jóakarattól, emberszeretettől van áthatva. Az udvariasság szoros kapcsolatban van az emberszeretettel, szívjósággal és főképp a műveltséggel. Rendesen jó nevelés következménye; mindazonáltal kétféle udvariasságot különböztetünk meg, a conventionalis vagyis természetes udvariasságot, olyat, a mely a szívből fakad. Az udvariasság nem álnokság, miután minden ember tudja, hogy az a szokások követelménye s akkor válik hamissággá és hizelgessé, ha több becsülést és jóakaratot fejez ki, mint a mennyit a szokás követel a nélkül, hogy ez érzések megvolnának. Kiállhatatlan a kis városi vagy pedans udvariasság, a mely merő majmolása a szokásoknak. Ennek ellentéte az udvariatlanság stb.

jó egy tomboló vihar, mely letöri a tövises ágról. Hányszor nem éri meg a rózsá, hogy finom kezek szakíthassák le. A gyermeket is gyakran érik oly csapások, melyek megfosztják őt emlékeitől, örömeitől. Jó maga a halál, mely az élettől fosztja meg. Sokszor azonban maga az ifjú az oka, hogy meg van fosztva boldogságától, pl. rossz társaságba keveredik, hallgat a rossz tanácsra és ilyenkor az Ég összes angyalai, kiket az Úr a földre, az emberek segítségére, támogatására rendelt, elfordulnak tőle, csak a könyörületesség angyala nem. Valamint a rózsabimbó gyakran ellankad, ha pajkos gyermekek szakítják le, úgy az ifjút is érik néha csapások, melyek életének nemes hivatásától fosztják meg.

Dicsősége a rózsabimbónak, ha sok szép virág között, egy csokorban hervad el, ha az ifjú nő keblén lassan közeledik a hulláshoz: éppen úgy az ifjú embernek is a legszebb halálát, kimúlását az képezi, ha a Hazáért és szent Szabadságért hősök sorai között hull el.

Valamint az ifjú nő a keblén elhervad rózsabimbót elteszi emlékkönyvébe, úgy mi is megemlékezünk a hős hazafiról krónikáinkban, költeményeinkben. Ez a legszebb halál! A rózsabimbó és az ifjú hős a mienk marad sokáig, örökre!

Buchwald Andor.

Gyöngysorok.

Ki önzését legyőzi, az a legnagyobb akadálytól szabadul meg: mely minden való nagyságnak és boldogságnak utjában áll. (Eötvös.)

Idegen nyelveket tanulni szép, de a hazáét lehetőségig művelni kötelesség. (Kölcsey.)

Melynek ne volna egy kicsiny rózsája,
Nincs a világon olyan pusztá hely! (Szász K.)

Irigy ember, ha mást kitünő állásban lát, helyén szeretne lenni. — Valóban ambitiosus ember nem kívánja soha másnak helyét, de annál magasabbat. — Ez a kettő között a nagy különbség. (Eötvös.)

Mint a csatamezőn, úgy a tudományok körében az előrsők ritkán aratnak dicsőséget. (Eötvös.)

Legnagyobb cél pedig itt e földi létben
Ember lenni mindig, minden körülményben. (Arany.)

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:	Szerkesztő és kiadó:	Az előfizetési díjak
Egész évre 1 frt 60 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	a »Tanulók Lapja« kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendő.
Fél évre — frt 80 kr.	tanár.	Egyes szám ára 8 kr.
Negyed évre — frt 40 kr.		
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.		

Kossuth Lajos †.

A legnagyobb magyarok egyike halt meg márczius 20-án: nem csak nagy ember, de egy egész korszaknak képviselője, vezére.

A negyvenes évektől kezdve ő volt Magyarország zászlóvivője, kit a nemzet lelkesedve követett: a negyvennyolcadiki nagy küzdelemnek, melynél dicsőbb alig volt történelmünkben, ő volt a központja; aztán sok éven át az az ember, kinek éltetése nélkül alig esett meg ebben az országban hazafias föllángolás. Mint a hogy egykor Hunyadi János és Mátyás neve, úgy gyujtott az övé. Szent név volt, melyet a hazafiság, a hazaszeretett avatott oly nagygyá, dicsővé. Magyarország mai virágzásának megalapítója az a korszak volt, melyet a harminczas években Széchenyi munkássága kezdett volt. Ennek a korszaknak ő volt a vezetője, lángoló ékesszólását követte mindendenki. Szónoki stíljének varázserejével nem volt, ami vetekedhetett volna. Ennél a nagy tevékenységnél csupán lángoló hazaszeretete volt nagyobb.

Kossuth 1802-ben Monokon született, Zemplén megyében. Atyja ügyvéd volt, fiát gimnáziumba Ulyhelyen, jogra Sárospatakon járatta. Utóbb Kossuth Lajos is ügyvédi pályára lépett, s mint özv. Szapáry grófnő ügyvéde, az urnő képviselőjéül fölkerült az 1832—6.-iki országgyűlésre. Itt a követek mellett gyakornokosdó ifjuságot csakhamar megnyerte kiváló szellemével s a fiatalság, mely eddig inkább csak tivornyáiról vált nevezetessé, csakhamar a komoly törekvések terére lépett. Kossuth másrészt ugyanekkor kezdette nagyhatású irodalmi munkásságát. Lónyai Gábor részére tudósításokat készített az országgyűlésről, melyeket az másokkal is közölt. A jeles stíli cikkek sokaknak megnyerték tetszését, a közleményeknek számos megrendelője akadt és az »Országgyűlési Tudósítások« lassanként egész időszaki irattá lettek. A »Tudósítások« 1836-ban indult meg. Ez időben óriási feltűnést keltett az országgyűlési ifjuság egyik jeles tagjának az ellenzéki szellemű Lovassy László-

nak elfogatása. Kossuth hevesen védelmébe vette fiatal barátja ügyét s a kormányt ezzel úgy felingerelte, hogy 1837. május 4-én őt is fogságba vetették. Hiába volt a nemzet elégedetlensége.

A fogoly felhasználta a börtön nehéz óráit. Elmélkedett és tanult és nem maradt el a kortól. Mikor 1840-ben az országgyűlés követelése szerint a politikai foglyokat szabadon bocsátották, ismét felvette munkássága fonalát ott, a hol elejtette. Még abban az évben megindította a »Pesti Hírlapot«, mely utólrhetetlen stíljével, merész hangjával és szigorával csakhamar szinte az egész országot Kossuth zászlójához ragadta. Az 1847-iki országgyűlésen a helyzet urává lett, elvei, törekvései átmentek a nemzet szívébe s a király márczius 23-án szentesítette az eléje terjesztett törvényjavaslatokat: a jobbágyok felszabadultak, mindenki szabadon közölhette gondolatait, az adózást minden polgárra kiterjesztették . . . s megalakult az első magyar felelős kormány, mely Pestre tette át székhelyét.

Szép napok voltak ezek, sok éves forró óhajtásaink teljesültek egyszerre! Szabadok lettünk, sorsunk ismét a saját kezünkbe volt letéve. Sajnos, a nemzet ellenségei megirigyelték örömlünket, fegyverrel támadtak ránk, s bekövetkezett a fényes emlékü, szomorú végü szabadságharcz. Ez irtóztató viharban Kossuth vállára nehezedett a legfontosabb teendők sulya s ő emberül állta meg helyét. Körötte tömörülve nehéz, de dicsőséges küzdelmet vívtunk, míg csak a tengernyi ellenség ki nem csavarta maroknyi népünk kezéből a fegyvert. Elestünk, elbuktunk, de az erkölcsi győzelem, a nagyság koszorúja a mienk volt.

Kossuth külföldre menekült . . . s ott halt meg Turinban, hontalanul, de egy nemzet minden hű fiának gyászától, fájdalomától, részvététől kísérve.

Legyen áldott neve és emléke közöttünk és legyen áldott minden pora, és legyen áldott minden ifju, ki megtanulja példáján, hogy munkával, lelkesedéssel, lángoló szeretettel és ragaszkodással szolgálja imádott hazánkat.

A z ó r a.

Bevezetés. Az emberi ész lassu, de folytonos haladásáról, tökéletesedéséről fényes tanuságot tesz az a körülmény, hogy mennyi idő telt el, míg az emberiség az időnek a nap és csillagok állásának mérésétől, a nap-, viz- és homok-órától azon szerkezetig jutott, a mit ma óra alatt értünk. Az órának gépezete, az óra járása azonban *nemcsak az emberi ész tökéletesedésének bizonyítéka, de az emberi életre fontos gondolatok forrása is.*

Tárgyalás. I. Az óra szerkezete az emberi ész tökéletesedésének bizonyítéka. I. mily pontosan mutatják óráink az időt. A tengerészek órájukat már pontatlannak tartják, ha azok egy

héten át egy másodperccel sietnek vagy késnek. A zsebórában mily kis helyre vannak szorítva a kerekek és rugók — zsebünkben mindenhová magunkkal vihetjük. Nappal és éjjel nem gyakorolnak rá befolyást, a hideg és meleg kiegyenlítik a rája gyakorolt befolyásokat. Vannak órák, a melyek szerkezetéhez még zenei, keltő, a csillagok pályáját mutató stb. szerkezetek is vannak csatolva.

2. Az iparnak mily nagy diadala az, hogy nyers anyagokat finom és értékes tárgyakká tud átalakítani. Alig érezhető sulyból és vasból, a melyeknek ugyszólván értékük sincs, állítják elő pl. egy női óra gépezetét. Egy félkiló csavar-rugóért pedig 200—250 frtot kell fizetni. Mily bámulatosan emelkedett a kidolgozás által a vas értéke.

II. De az óra az emberi életre nagyon fontos gondolatokat ébreszt bennünk. I. Az óra-inga szabatos lengése és folytonos járása figyelmeztet bennünket arra, hogy folytonosan, de higgadtan és elhamarkodás nélkül kell cselekednünk.

2. A mint a hajtó-inga az óra gépezetét mozgásba hozza, úgy kell bennünket is az igaz buzgóságnak minden szép és jó tevéseire készíteni s a mint a csavar-rugó az óra mozgását szabályozza, úgy kell hogy az értelem is minden törekvésünkben rendez és törvényhez kössön bennünket.

3. Az inga minden lengése figyelmeztet bennünket a mulandóságra s közelebb hoz az örökkévalóságához; azért törekednünk kell az időt jól felhasználni, nehogy az idő korán felemésszen minket. Az idő csak azokat nem semmisíti meg, a kik azt hatalmukba ejtették.

Befejezés. Az emberi ész sok nagyot művelt és még nagyobbakat fog művelni, de munkáján csak úgy van áldás, ha az ember erkölcsi értékét is emeli. Az ember folyton halad, tökéletesedik, a mire semmi más teremtmény nem képes.

Egy tanuló levelei.

VI.

Kedves barátom!

Reménylem te is odahaza töltöd a husvéti szünidőt és épen oly kellemesen, mint én. Igaz, hogy nem sokat lehet még künn lenni, mert hideg esős idő van, a természet is alig hogy kezd ébredezni; de azért édes atyámmal és kis öcsémmel mégis csak ki-kisértálgatunk a mezőre, vagy dolgoztatunk a kertben, a hol már mégis találunk ibolyát. Tegnap korán reggel felkeltem s a mit csak találtam, összeszedtem s a reggelinél édes anyámnak adtam.

Három nap óta vagyok itthon s még mindig nem győzők Feri öcsémnek beszélni Budapestről. Akkor látta először a szép

fővárost, mikor édes anyámmal itt volt a torka miatt. Haragszik a doktor bácsira, mert nem tudja elfelejteni, nem azt, hogy a torkába lenyult s az neki igen fájt, hanem, mert édes anyánkra ráfordult, hogy miért nem jött előbb, most már súlyosabb a baj. Apa azt mondja, hogy azért nem kell haragudnia a doktor bácsira, mert bizony sietni kell a baj orvoslásával. Minél tovább hagyjuk, annál nehezebben gyógyítható; épen úgy, mint az erkölcsi hibákat és bűnöket is, a mint mutatkoznak azonnal orvosolni kell, gyökerestől kivágni, mert aztán elhatalmasodnak és vesztünket okozzák. Hála Isten Feri öcsém most már jól van s apával ő jött elm a vasuti állomáshoz.

Az állomás csak egy félóránira van tőlünk. Szüleim engedelmével, arra kérlek, kedves barátom, hogy jöjj hozzánk Husvét másnapján, ha t. i. kedves szüleid megengedik, nálunk tölthetsz még egy napot s aztán együtt megyünk, te Fehérvárra, én Budapestre. Ird meg, jöhetsz-e? De azt is ird meg, ha nem jöhetsz. Nagyon szeretném, ha eljönnél, szüleim is szívesen látnak, még emlékeznek rád, hisz nem volt olyan régen, hogy Fehérvárott együtt voltunk szálláson.

Most pedig boldog ünnepeket kívánok, kedves szüleidnek is, a kiknek kezét csókolom s kérem engedjék meg, hogy egy napot nálunk tölthess.

Igaz barátod

Károly.

Arany János Toldijáról.

A Toldi előadásának formája általában elbeszélő, változva személyek, tájak, helyzetek és különféle jelenetek rajzaiban. Az előadás maga drámai. A költő alanyiséga csak igen ritkán nyilvánul benne s csak akkor, mikor leír, mikor a félbeszakított gondolatot folytatja, kiegészíti vagy közbevetéseket használ, — lehetőleg azonban a szereplőket beszélteti. Előadásának élénkítésére felhasználja a tropusok és figurák minden nemét, szebbnél szebb természeti képeket, az életből vett hasonlatokat, népies szólásmódokat s jelzők gyanánt specialis magyar kifejezéseket használ. Előadásában a szép stylus minden kellékét: a szemléltetés, élénkség, tárgyfestés, változatosság, alkalmazását megtaláljuk. A Toldi tárgyban és szellemében népies!!! mű lévén, benne a költői előadás kiválóan a nép lélektani s erkölcsstani felfogását érvényesíti. Költőink közül még senkisémet tette oly közvetlen és kiváló tanulmány tárgyává a magyar népeletet és senkisémet merített belőle annyit, mint Arany. Alakjai s azok felfogásai a népeletnek s a nép felfogásának teljesen megfelelők.

Népies a mű alapeszméje, az elbeszélés menete, a nép kebeléből való a főhős, népies alakok Toldi Lőrincné, Bencze;

a közbeszótt jelenetrajzok mind a való élethez hűen rajzolják s részben szintén a népies életmód ecsetelését czélozzák. Így a nádasban való lakmározás (IV. 9—13.) a mezei életmód természetű képe, melyet a költő ecsete szemléltető részletességgel így rajzol:

»... Itt a tarsolom, fogd és egyél szépen, ne:
Sült hus, fehér czipó, kulacs bor van benne...« stb.

Majd az egyes tárgyak leírásában az u. n. uri kényelem vagy a művészet által szépitett élet eszközeivel teljesen ismeretlenek nyelvén beszél, mintegy a népi élet egyszerűségét jellemzően. Ilyen a király sátorának (XI. ének 7—8 versszak) vagy a kardnak leírása (XII. é. 14.) melyet a király Miklósnak ad.

Jellemző a természeti tünemények leírásaiban érvényesülő népies gondolkodásmód is: pl.

»Fölvevé a hajnal piros köpönyegét,
Betakarta vele az égboltnak félét,
De nem volt oly kényes a bársony ruhába,
Hogy be ne pillantson a szegény csárdába« stb.

vagy az álom személyesítése a IV. és VI. énekben; az özvegy Toldiné házában készülődő lakoma előkészületeinek leírása, Miklósnak a nádasban való bujdosása, küzdelme a farkasokkal, a bikával mind jellemzően tüntetik föl a népies felfogást, Bencze alakját nem is említve, a ki valóságos típusa a nép egyszerű fiának. (Folyt. köv.)

Dicsérhető és hasznos-e a fényűzés?

Bevezetés. Ha az emberek legnagyobb részének nyomorúságát tekintjük, könnyen ráfogjuk minden jobb ruhára, minden az egyszerűnél jobb étkezésre, hogy az fényűzés, menthetetlen tékozlás. Igaz is az a mondás, hogy a munka a szegénynek élvezet és az élvezet a gazdagnak munka. Lássuk, van-e a fényűzésnek jogosultsága? s ha igen, minő feltételek alatt?

Tárgyalás. I. a) Az embernek meg van, magában véve, engedve, hogy lakása, ruházata és élelme által az életet magának minél kellemesebbé tegye. Krisztus sem akarta, hogy a drága olaj eladassék s ára a szegények között osztassék el. A természet maga is minden országában mintegy végtelen pazarlást mutat a színek és alakok változatossága és pompája által.

b) A munkások ezrei és ezrei maradnának foglalkozás nélkül, a gyárak nem működnének, sőt sok tudós és művész az életfenntartás és ihlet tényezői nélkül szükölködnének, ha a fényűzés sokféle szükségletet és igényt nem támasztana.

II. De a fényűzés csak bizonyos feltételek alatt jogosult. És pedig: a) Az, a ki magának fényűzést megenged, kell, hogy

arra elég gazdag is legyen. Örültség és hazugság egyszerre fényleni és szükölködni, bársonyban és selyemben járni és a munkástól filléreket lealkudni vagy lefogni.

b) Bár tekintetbe kell venni, hogy a munkások is, a kiket a gazdagok fényesebb életmódjuk által foglalkoztatnak, szintén a szegények közé tartoznak és sokszor, ha a gazdagok fölösleges dolgokat nem vennének, koldusokká lennének, mégis a többi szükségét szenvedők is igényt tarthatnak a gazdagok fölöslegére. *A jótékonytságot azonban senki se mérje azon összeg szerint, a mit valaki a szegények közt évenként kioszt, hanem azon fölösleg nagysága szerint, a mi neki még azután mindig megmarad.*

c) A gazdag soha ne feledje, hogy a fényezés csak ékesége az életnek s ennek tartalma másféle dolgokban van; sem birtok, sem pompa, sem pazarlás nem teszik az ember méltóságát.

d) Továbbá, minden, a mi anyagi dolog, nemessé csak a szellem és izlés által válik. A vendégség csak akkor nem kárhuzatos, ha pl. a barátságot táplálja, e cél nélkül persze eszemiszommá, dözsoléssé válik. Drága, de izléstelen ruhák, pompás termék, művészi izlés nélkül, nem egyéb mint durva fitogtatása a gazdaságnak, ez a mily méltatlan az emberhez, úgy az csak állatias tobzódás.

Befejezés. Minden műveltségnek alapfeltétele a munka s a fényezés mind a munkának, mind a műveltségnek hatalmas emelője, de ne feledjük el soha, hogy a szükölködőket segíteni szent kötelesség.

Athén, Róma, Jeruzsálem.

Ha századunk előrehaladott műveltsége fölött gondolkodunk, önként fölmerül előttünk az a kérdés, hogy honnan ered e kultúra? Annyi bizonyos, hogy nem mi teremtettük meg azt, emberöltők tették azt azzá, a mi, s századok munkássága dolgozott rajta. Sok nép gyűjtötte az anyagot ehhez a nagy épülethez, az egyik többet, a másik kevesebbet. Kiválóan azonban három nép vívta ki országának alkalmas földrajzi fekvése által a kulturállamok nevét: Görögország, Italia, és Palestina. Három nép tekinthető e téren kiválasztottnak: a görög, római és a zsidó, s így három városnak volt főleg történeti jelentősége: Athénnek, Rómának és Jeruzsálemnek.

A görög kulturának Athén volt központja. A művészetek közül az építészetet művelte leginkább. Az építészek művelt, gyakran irodalmi férfiak is voltak, mint Iktinos, a Parthenon építőinek egyike, a ki egy külön munkát írt e templomról. A szobrászt és festőt nem becsülték már annyira, bár a szobrászat náluk érte el fejlődésének tetőpontját. E mellett a költészet, szónoklat és bölcsészet virágzott leginkább, s kulturtörténeti

szempontból Görögország még ma is kiváló jelentőséggel bír, mert a művészetek igazi őshazája. Görög szellem, görög műveltség terjedt el lassankint az egész művelt világra, a hódító Róma görög izlésen tanul finomságot, elegantiát, görög nyelvet tanul, hogy megérthesse Sophokles tragédiáit, Sapphó dalait, Homeros epikáját, Aristoteles poetikáját s a görög bölcsek örök érvényű tanait. Phidias, Praxiteles, Polygnotos remekei megalkotják a szépség, a tökéletesség, szóval az igazi művészet ideálját, a mely keveréke az igazi emberinek s az isteninek.

Azóta a világ sokban haladt, minden kor meghozta a maga találmányait és remekeit; de míg a tudományok közül a legtöbbnek alapjait a görögöktől nyertük, a művészetekben másfelől ma is mestereink. Különösen az eszmék kifejezésének szabatosága és átlátszó világossága, ez a különös klasszikus sajátság soha, egy népnél sem fejlődött ki nagyobb mértékben, mint a görögöknél, Athén mestereinél. Ebben a részben az ifjúságra nézve is valóban megbecsülhetetlen forrásai az okulásnak, az esztetikai érzék fejlesztésének.

Róma népének a feladata már más. Mint Vergilius, egyik legnagyobb költője kifejezte, a római nép nem a szoboröntést tartotta feladatának, hanem szobrokkal megörökítendő tetteknek elkövetését. Róma mindenképp fölért gyakorlatias volt, s még költészete is nagy mértékben gyakorlati célokra szolgált. A szónoklatot elég korán felkarolták, mivel a fórumon szükség volt rá, a történelmet jó hatásúnak látták hősök és hazafiak nevelésére; Vergilius nemcsak költő, de politikai célzattal is ír: Augustus családjának uralmát akarja erősíteni, hirdeti a régi jó erkölcsöket és a földművelést, melyekre ő idétte az államnak égető szüksége volt. . . . Valóban, Róma az állami élet rendezése által töltötte be főképp hivatását. Az ifjút első sorban jó polgárnak és harcosnak képezték, a haza önfeláldozó fiának. Innen a római komolysága. Neki nem a »szép-jó igaz«, a test és lélek szépsége a fődolog, hanem a haza boldogsága. Másrészt ugyan-e célra szolgáltak a jogi, az elméleti ismeretek. A római jogrendszer sokáig központja volt az európai népek jogéletének s manapság is sok jogi intézménynek teszi alapját.

A művészetek terén, a tudományokban szintén alkotott, nyújtott sok jeleset, sőt remeket; noha mestereit, a görögöket sem fölül nem múlta, sem el nem érte. Vergilius Aeneise, Georgikái, Horatius satirái és ódái, Cicero szónoklata, Livius, Sallustius és Tacitus művészi történelmi munkái az irodalomnak örök értékű alkotásai, melyekből minden kor ifjúsága a nagy, hazafiúi erények tiszteletét s a hazaszeretetet főséges érzését tanulhatja.

Művészet és tudomány, — állami élet és hazafias, komoly férfias jellem, — ime Athén és Róma kultuszának fő oldalai.

A kis zsidóság hivatása már a vallás terére esik. Jeruzsálemben az egy Isten temploma áll, Jeruzsálem az ókorban az

egy isten-hivők centruma, neve az egy Istenben való hitnek symboluma (jele). Az új, az ókorit követő keresztény kultúra belőle indul ki, hogy átalakítsa az egész világot s új, a pogányságtól elütő, fenségesebb alapot nyújtson összes művelődésünknek. Az emberek egyenlőségének, a keresztény emberszeretnek nagy tanát ott hirdetik először.

Ime, fokozatos egymásutánban ekként válik ki az ókor három nagy középpontja, hogy szellemi és erkölcsi világunkat egy-egy nagy lépéssel vigye előre!

A b o t.

[Vázlat.]

Bevezetés. A királyok jogára, a vándorbot, a bénák mankója, a gavallérok pálczikája bármily különbözők legyenek is, mégis egy rokonságba tartoznak.

Tétel: Lássuk a különböző botokat és azok rendeltetését.

Tárgyalás. I. *A pásztorbot.* Ez a botok legősibb faja s ez támasztékul és védelmül szolgál egyaránt. A pásztor evvel védi a nyáját támadói ellen, vagy tereli azt rendbe, s barangolásában neki támasztékul szolgál. Az ó-testamentumi ős atyákat fent hajtott bottal szokták ábrázolni.

2. *A püspökök és apátok pásztorbotja* az előbbihez hasonló formára és jelentőségre nézve is. A lelkészek pásztorai a hívők reájuk bízott nyájának.

3. *A világi fejedelmek jogara.* Ez alakja szerint inkább a kardhoz hasonlít. Homér a fejedelmeket a népek pásztorainak nevezi. A királyi hatalomnak végrehajtói, szolgálai szintén botot is nyernek méltóságuk jelelésére. Így van a vezéri bot; volt és van sok helyen hivatalos botja a rendőrnek, törvényszolgának. (Nálunk falun a kisbíró nem engedné el még most sem hivatala jelvényét, a botot). Itt említhetjük meg a karigazgató pálczáját, a mely az sokszor óriási zene- és énekkarokat bámulatosan összetart.

4. *A vándorbot.* A vándor nehéz útjára szegesvégű, szűrős botot vesz magához védelmül és segítségül a kapaszkodásban.

5. *A koldusbot* a szegény ember támasztéka s védője egyuttal a — kutyák ellen.

6. *A mankó,* a melyre a nyomorultak, csonkák bénák támaszkodnak, akár drága, akár dúrva fából vannak, majdnem csak olyanok, mint a koldusbot. Csak egy mankó dicsőséges, a melyet a hazáért való harcban szereztünk.

7. *A sétapálcza* inkább csak a könnyüséget mutatja, a melynél fogva botra még nem szorulunk.

Befejezés. Látjuk, hogy a botnak mily sokféle használata van. A hatalom jelelésén kívül jelenti a nyomorúságot is, az emberi kor és állapotok különféleségét nem kevésbé.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:		Szerkesztő és kiadó: Dr. RUPP KORNÉL tanár.	Az előfizetési díjak a „Tanulók Lapja” kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendők. Hirdetések felvétele Sikray S. irodájában VI. Váci-körút 33. sz.
Egész évre	1 frt 60 kr.		
Fél évre	— frt 80 kr.		
Negyed évre	— frt 40 kr.		
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.			

Szűz szent Margit álma.

Czuczor után.

IV. Béla király leánya, szent Margit egyszer arra kérte Istent, jelentené ki neki, hogy mi által lehetne boldog. Isten édes álmot bocsátott Margitra. Álmában egy szép ligetet látott, hol két virágbokor nyilott. Egy kis angyal vezette szent Margitot az egyik virághoz. Sok méh és lepke repkedett e bokor körül s Margit örült a szép virágnak. De nem sokáig tartott öröme, mert a virág elhervadt az égő napsugár ellankasztotta, nagy darazsak durván röpködtek rajta keresztül. Beborult az ég is és vihar keletkezett, mely a magában álló virágot összetörte. Szent Margit igen sajnálta a virágnak sorsát.

Ekkor az angyal a völgybe inté Margitot, hol a másik virág nyilott, árván, tövisek között. A virágnak semmi sem ártott, mert a sok tüske megvédte, s a fergeteg is elvonult fölötte ártalmatlanul. Margit örömmel látta, hogy a virág épen áll, megértette ez allegóriát. Az angyal megcsókolta őt és elröpült. Szent Margit pedig felbredve arra kérte atyját, hogy engedje őt a szigetre, hogy ott elvonulva küldhessen imát az ég urához, hogy apjára s a magyar hazára áldást könyörögjön le.

Várady Alfréda.

Tavaszi kirándulás.

Kedves barátom!

Múlt levelemből tudhatod, hogy beteg voltam s ezért az orvos úr gyakoribb kirándulást ajánlott. Elhatároztam, hogy mihelyt a jó Isten segíteni fog bajomon, rögtön kirándulást teszek a hegyek közé, melyek városunkat — mint tudod — körülveszik.

Ime elérkezett az a szép márcziusi nap, leirom tehát neked, hogyan töltöttem. Kora reggel teletöltöttem eleséggel utitaskámat s nyakamba akasztottam, mert szándékom volt egész nap a hegyek között maradni. Utam egy szép mezőn vezetett át, melyről a szél már lesöpörte a havat. Virágot is láttam a mezőn s csodálkoztam,

3. A felsőbb osztályu tanulók fejtsék meg e tételt: **Az elégedetlenség forrásai.** Főbb pontok: 1) Nagyon kevés ember van megelégedve vagyonával, hivatalával, állásával. 2) Az emberek elégedetlensége a következőkből fakad: a) A helytelen gondolkodásból. Az emberek jobban figyelnek arra, mi jöik, mint arra, a mi jöik van; jobban arra, a mit elvesztettek, mint a mi jöik megmaradt; arra, mi van másnak, mint a mi jöik nekik van; jobban azokra, a kik fölöttük állanak, mint a kik alattuk vannak. b) A kedély betegségéből. Ez a betegség a búskomorság vagy melancholia. A melancholia semmit sem tart jónak, a mi az övé és örökké azt hiszi, hogy ő szerencsétlen. c) Telhetetlenségéből és az akarat gyöngeségéből. Nagy Sándor majdnem az egész Ázsiát meghódította és nem volt megelégedett. Salamon végigélvezett mindent és bővelkedett mindenben, a mit csak az ember szemé-szája megkíván és nem volt megelégedett. Erős akarat az elégtelen szívhez szólva folyton így beszélve: »Hallgass és légy végre megelégedett!« 3) Az igazi boldogság és megelégedés csak akkor lehetséges, ha a baj okait megszüntetjük.

Megfejtési határidő 1894. június 1. A legjobb dolgozat szerzőjének »Tom Tit« című illusztrált munkát (ára 2 frt 50 kr.) tüzzük ki jutalmul.

A 4. számban közölt feladványok megfejtői: A Szózat tartalmát: *Immerblum Arthur*; a Jókai jubileum tanuságának vázlatát: *Soós Zoltán, Jankovics Mariska, Rónay Kynga, Bárczy Ödön, Ullrich József, Bródy Aladár, Both Tamás, Sziklay Jenő, Nagy Ilona, Weisz Antal.* A »Segíts magadon, az Isten is megsegít« címűt *Zrumetzky Viktor, Herczegh György, Horváth József* fejtették meg.

A kitűzött jutalmat, Vaszary Kolozs Történelmi életrajzok című díszkötésű munkát *Horváth József* gimn. tanulónak Veszprémben Segíts magadon . . . stb. című dolgozata nyerte el, melyet jövő számunkban közölni fogunk.

K ü l ö n f é l é k.

A nemzet nagy halottjának tartozó kegyelet az egész nemzet részéről megható alakban nyilvánult, mint azt a közel mult napok eseményei igazolták. Lapunk olvasói más módon is adjanak kifejezést a haza nagy fia, Kossuth Lajos emléke iránt tartozó tiszteletüknek. Országszerte megindult a gyűjtés Kossuth szobrára. Nem szabad a szoborköltség viseléséből hiányozni senkinek, a ki magyar. A ki csak fillérekkel járulhat is Kossuth szobrának létesítéséhez, ne mulassza el adakozni. Ezzel tartozunk magunknak és a Kossuth által képviselt eszméknek. Lapunk mai számához gyűjtő-íveket mellékelünk, s kérjük előfizetőinket, hogy gyűjtsenek a szoborra s a megtelt íveket az összeggel együtt küldjék be a Tanulók Lapja kiadó-hivatalához, mi a begyűlt összeget az országos gyűjtőbizottságnak fogjuk átadni s úgy a Tanulók Lapjában, mint a fővárosi napilapokban közzétenni az adakozók neveit. Gyűjtéseket elfogadunk és az adakozást a Tanulók Lapja szerkesztősége részéről 5 frttal megkezdjük.

Többen fordultak hozzánk azon kéréssel, hogy ajánljunk tanárokat, a kik magánórákat adhatnak. Tudomásukra hozzuk helybeli előfizetőinknek, hogy teljesen díjtalanul, megbízható, képzett egyéneket ajánlhatunk, csak tessék a szerkesztőséghez fordulni, s az esetleges levélbeli megkeresésekben megemlíteni a föltételeket, főleg pedig azt, hogy mennyit szándékoznak a magánórák díjazására fordítani.

A »Magyar Mese- és Mondavilág«-ból, Benedek Elek nagy mesevállalatóból megjelent a 4-ik füzet, mely még gazdagabb mesékben és illusztrációkban, mint az előző füzetek. Nyolcz teljes mesét foglal magában 15 művészi illusztrációval. Benedeknek az a célja, hogy az ezeréves ünnepre megírja a magyar népmesék és mondák legjavát népies irodalmi nyelven, hogy ifjak és öregek egyaránt élvezhessék. Egy füzet ára 25 kr. Tíz füzet 2 frt 50 kr. Megrendelhető a kiadó Athenaeumnál és minden könyvkereskedőnél.

I.

KOCZKAREJTVÉNY.

Közli: Schneider S.

város

o	v	zs	s	k	nagyobb mint a falu
k	s	r	r	ha eső esik megárad	
o	á	o	a buza rokona		
o	o	minden dolognak van ez			
r	mássalhangzó				

*folyó
zolt*

II.

KOCZKAREJTVÉNY.

Közli: Nagy Ilona.

zene

E	N	N	Z	Erre szeretnek táncolni
E	E	E	Földmives használja	
E	E	Tagadó szó		
K	Mássalhangzó			

Eke
ne
k

III.

K Ö R R E J T V É N Y

Suján Páltól.

Megfejtési határidő ápril. 10. Később érkező megfejtések nem közölhetők. *Múlt számunkban közölt koczka rejtvények* megfejtése: I. Szék — Zala — Élet — Kata. II. Arad — rigó — agár — Dóra. A *számítási feladványoké*: A-nak volt 1 frt 75 krja, B-nek 2 frt 45 kr. Az anya 35 éves, az idősb leány 15, a kisebbik 5 éves.

Helyesen megfejtették: Biró Mariska, Horváth Kálmán, Stampfer Katalin, Kósa Teréz, Krén Gizella, Kriksz András, Lingauer Mariska, Bruck Géza, Schneider S. Herczeg György, Mandl Alice, Kovács Imre, Sziklai Jenő, Becker Aurél.

Szerkesztői üzenetek.

Schneider S. Majd ha rá kerül a sor, mert sok van előtte. A küldött dolgozat haladást mutat. Bruck Géza. Önnek is ez szól. Rejtvénye azért nem jó, mert megfejtése nincs ott. Weisz A. N.-Kanizsa. Csak akkor közölhetjük, ha hely van. Azoknak, kik rejtvényeket küldöttek. Mindegyik azt kívánja, hogy a »jövő számban közöljék«, — mivel azonban egy számban két-három rejtvénynél többet nem adhatunk, a közlésben azon sorrendet tartjuk meg, a mint a rejtvényeket kaptuk. Tehát türelem! Kovács J. Böszörmény. A számrejtvény megfejtése, mint látja, nem jó. A jó kívánatokat köszönjük. Sziklai J. Eperjes. Dolgozatait nagyon hevenyében készítette, úgy látszik nagyon sietett. Hogy hány előfizetők van, azt nem mondhatjuk meg. Hogy a lapot beszüntessük, arra sok, hogy megnagyobbítsuk, arra kevés. Ha meglátogat a vakációban örülni fogunk. Hetaera jóbarátnő, a régi görögöknél könnyelmű életű nő.

Markovits és Garai Budapest, Lázár-u. 13.